דבר תורה לשולחן השבת

פרשת תולדות תשפ"ז

כי מן האבנים האלה ייבנה המקדש

אסף אלזרע · השראה

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק..."

ידוע שיצחק אבינו הוא מידת הגבורה, בנו של אברהם אבינו - מידת החסד. באה התורה וכביכול אומרת לנו: ואלה תולדות הגבורה בת החסד, החסד הוליד את הגבורה.

מה הכוונה? איך ייתכן, שהרי שתי מידות אלו מרוחקות האחת מהשנייה כרחוק מזרח ממערב?! ואמרו חז"ל: **"כלום יש לך נותן מה שאין בו?"** ועוד אמרו ז"ל: **"מעשה אבות סימן לבנים"**.

פעמים, מה שנמצא אצל ההורה בכוח (לא בגילוי), בא לידי ביטוי אצל הילדים בפועל. בדומה לחותם והנחתם ממנו, שהבולט הופך לשקוע והשקוע לבולט. ואדם ניכר בתולדותיו...

התורה לא מרחיבה לנו יותר מדי על יצחק אבינו. הזוהר הקדוש מסביר שמצד מידת הגבורה שלו וההנהגה שלו בעולם, ראוי להצניעה.

מעשה אבות סימן לבנים

אולם דבר אחד מתעכבת עליו התורה מאוד בפרשה שלנו - עניין הבארות, ועניין המים. אבל לפני סיפור הבארות של יצחק מספרת לנו התורה כך: **"וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר"**.

אברהם אבינו חופר בארות, והולך לעולמו. מוזר, הרי באר מים נותנת חיים לעולם. למה סתמו? מספרת התורה: לא שהפלשתים לקחו והשתלטו על הבאר וניכסו אותה לעצמם, אלא שסתמו אותה. והייתה כלא הייתה, כביכול.

וברור שאין הכוונה רק לעניין המים הגשמיים, שהרי כל באר, בפרט בתקופה העתיקה, נצרכת מאין כמוה. יש כאן מלחמה פנימית עמוקה (שנמשכת עד היום), ניסיון לעקור את כל עבודתו של אברהם אבינו, כביכול לא היה בעולם. ניסיון לשנות היסטוריה, "לשכתב" אותה, לעצב אותה מחדש...

וכל מי שבקיא יודע, שכך גם אותו "עם מומצא" שמתהדר בשם פלשתים, עם אות הנ' המסמלת את נפילתם. חדשים לבקרים מנסה לעקור מציאות ישנה, למחוק אותה ולייצר חדשה שכביכול עתיקה היא.

מלחמת האור והחושך

ואז מגיע יצחק אבינו: **"וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו"**.

וכאן מתגלה תחילת הפרשה: ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק. את אותן הבארות שחופר אברהם במידת החסד, מחדש יצחק במידת הדין, שמגלה את מידת החסד מחדש, וממשיך את העבודה של אברהם אבינו לעולם. ואין מים אלא תורה. אותה הדרך, אותה ההנהגה.

ואחר כך עוד סיפור על בארות: **"ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים. ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים, ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו. ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה, ויקרא שמה שטנה. ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה, ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ"**.

כביכול, מה העניין עם הבארות? הרי הגיוני: כל אדם שיש לו מקנה חייב לדאוג להם למים, ומן הסתם יחפור באר. ויותר מזה, שהרי מרעה דרכו להיות מפוזר ובסמיכות לרועים אחרים, אז "סכסוך שכנים" שכזה - הגיוני. אז חפרו באר ורבו עליה, ועוד אחת ורבו עליה, ובשלישית נרגע הסיפור...

זה מה שצריך להיות רשום בספרי ההיסטוריה של האומה?! אין משהו יותר משמעותי? חייב להיות כאן יותר מזה...

שלוש בארות, שלושה בתי מקדש

מבאר הכלי יקר על התורה באור נפלא, שופך אור חדש על עניין התולדות והבארות:

> "ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים: כתב הרמב"ן, וכן בספר תולדות יצחק וכן בספר מנורת המאור, לפי שכל מה שאירע לאבות היה סימן לבנים, על כן מצאו מקום לדרוש כל ענייני בארות אלו על ג' בתי מקדשים שנקראו באר מים חיים. כי כשם שעשו מריבה על שני בארות, והשלישי קרא רחובות, כך במקדש ראשון ושני עשו האומות מריבה עם ישראל עד שהחריבוה, אבל השלישי שיבנה במהרה בימינו קרא רחובות."

מביא בשם הרמב"ן, ששלוש הבארות המוזכרות מרמזות על בתי המקדש, שנקראים באר מים חיים. וכאן גם נבין את הניסיון של הפלשתים לסתום את הבארות של אברהם אבינו ולייצר מציאות חדשה (מעשה אבות וכו', וכך גם היום, ליודעי דבר).

קורס להגשמה עצמית בהנחיית אסף אלזרע

אסף אלזרע מלווה אנשים למעלה מ-20 שנה בתחומי הבריאות הטבעית, האימון והלימוד.

הקורס משלב גוף, תודעה ועשייה, ובין הנושאים:

- הקשר בין הגוף, הנפש והבריאות
- התמודדות עם משברים וטראומה
- בניית תקווה וכיוון חדש בחיים
- הצבת יעדים ועבודה מעשית בכל שבוע
- איך המחשבות והמוח משפיעים עלינו
- לראות מצבים קשים מזווית חדשה
- להגשים חלום, צעד אחרי צעד
- כלים ללוות ולאמן אחרים

הקורס מיועד למי שמבקש להוציא חלום או רצון מהכוח אל הפועל, למי שנמצא בצומת דרכים בחייו, ולמי שמעוניין ללמוד ללוות אחרים. 15 מפגשי לימוד ו-15 מפגשי תרגול בזום, קבוצת ליווי ותעודת מאמן בסיום.

המחזור הקרוב מתחיל ביום שלישי, 15.12, בשעה 18:00. מספר המקומות מוגבל.

לפרטים: שלומית, 053-4424123 (גם בוואטסאפ) · course.hashra.org

שער האשפות

וכדי שנבין שעולם כמנהגו נוהג ואין חדש תחת השמש, יש סיפור יפה על שער האשפות ומה מקור שמו. כאשר הגיע החליף עומר לירושלים (כן, זה שבנה את המסגד...), ביקש למצוא את מקום המקדש ושרידיו. יצא לסיבוב בהר וגילה שהר הבית מכוסה בהריסות ובאשפה מימי הביזנטים. הוא חיפש את מיקומה המדויק של אבן השתייה (קודש הקודשים) ולא מצא.

כשנודע לו על אישה זקנה שנותרה בעיר ומכירה את מסורת המקום, הוא פנה אליה והציע לה מטבע זהב (דינר) כדי שתוביל אותו לנקודה. ויש גרסאות שראה אישה נושאת אשפה למקום רחוק מביתה ושופכת שם את הזבל... ותמה מדוע היא ואחרים עושים כן.

הבין החליף שכנראה משהו אחר מסתתר שם. פיזר כמה מטבעות זהב והכריז שבמקום יש מטמון, וכל מי שרוצה לזכות יבוא ויפנה את האשפה, ומה שימצא - שלו. וכך כל התושבים נהרו והחלו לפנות אשפה של מאות ואלפי שנים מתל האשפה, ואז נגלו שרידי הר הבית, מקום אבן השתייה. וכנראה גם שרידיו של מה שנשאר מבתי המקדש, שאותם דאגו להעלים בבנייה של המסגד...

הבארות של אברהם סתמום פלשתים - ניסיון לשכתב מחדש היסטוריה...

עשק, שטנה ורחובות

וממשיך הכלי יקר:

"ואוסיף אני משלי להרחיב פרטי העניינים שיסכימו עם דרוש זה, ובו יתורץ מה שנאמר 'כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ'. כי כפי הנראה שמאמר 'ופרינו בארץ' אינו טעם ללשון רחובות, על כן ארחיב בו הדיבור בפרטי העניינים, שכולם מתאימים עם מה שקרה לנו ומה שיהיה באחרית הימים.

כי ידוע מה שכתבו חז"ל בגמרא (מסכת יומא ט:) שבבית ראשון היה מצה ומריבה ושנאת חינם בין נשיאי ישראל שנקראו רועים, כמו שכתב הנביא ירמיה (כג, ד) 'והקימותי עליהם רועים'. ונחרב הבית בסיבת המריבה שהייתה בין מלכי ישראל ומלכי יהודה. ובבית שני הייתה מידת שנאת החינם בין כל ישראל, כי פשה הנגע בכולם עד לאין מרפא.

ועל כן כתיב בבאר ראשון 'ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק', לרמוז גם לעתיד שתהיה מריבה בין רועי ישראל, ואגב גררה רבו גם רועי האומות עם ישראל. על כן קרא שם הבאר 'עשק כי התעשקו עמו', כי יש הבדל בין שניים המתקוטטים על דבר איזה עסק שביניהם, לבין שניים המתקוטטים בחינם על לא דבר, כמנהג דורנו.

וזה ההבדל בין בית ראשון לשני: כי השנאה שהייתה בין רועי ישראל בבית ראשון הייתה על עסק המלכות, כי נחלקה מלכות ישראל, וטבע העניין נותן שאין מלכות נוגעת בחברתה, על כן חשב כל אחד מהם שחברו נכנס בגבולו, ועל ידי עסק זה רבתה המשטמה ביניהם.

אבל שנאת החינם של בית שני הייתה בחינם על לא דבר, כי אפילו הפחותים היו שונאים זה לזה על לא דבר. כי על כן נקראת שנאתם שנאת חינם, אף על פי שלא היה לאחד שום עסק עם חברו, ואין זה כי אם רוע לב, והשטן היה מרקד ביניהם להכשילם זה בזה, כי מצא אלוהים עוונם ממקום אחר, על כן הסיתם זה בזה למצוא עוונו לשנוא.

לכך 'ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה' - לא הזכיר במריבה זו הרועים, רמז למריבת בית שני שהייתה בכל ישראל. על כן קראוה שטנה, כי לא מצאו סיבה אל דברי ריבותם, כדברים שאמרנו, שהיה ודאי השטן מרקד בין קרניהם אשר בהם ינגחו זה לזה, כמו שכתוב (ויקרא) 'וכשלו איש באחיו'.

ובבאר השלישי לא רבו עליה, כי בית המקדש השלישי ייבנה על ידי מלך המשיח, שנאמר בו (ישעיה ט, ו) 'למרבה המשרה ולשלום אין קץ', כי אך שלום ואמת יהיה בימיו. על כן נקרא רחובות, כי אז ירחיב ה' את גבולם."

לא לשווא אחי חצבת

כתבה נעמי שמר ז"ל: **"אם בהר חצבת אבן להקים בניין חדש, לא לשווא אחי חצבת לבניין חדש, כי מן האבנים האלה ייבנה המקדש"**. אברהם חופר בארות, וברגע שיש אפשרות והוא כבר לא כאן - מעלימים ראיות, סותמים אותן. ואז מגיע יצחק: חופר - סותמים, חופר - סותמים, ובסוף - רחובות.

פעמים בחיים שאנחנו עמלים ולא רואים ברכה בעמלנו. כל זה הוא רק למראה עינינו, כי שום דבר לא נעלם. כל עבודה מקרבת ומקדמת בקצב שלה, ולעיתים העבודה שלנו תיתן פירות רק בתולדות.

כמו שניתן לומר, שהרי גם דוד המלך - כל מהותו ומלחמותיו היו לבנות את בית המקדש, ולא זכה להקימו. והוקם בימי שלמה בנו. אבל ידוע כי ביום חנוכת המקדש לא נפתחו הדלתות עד שאמר שלמה המלך: **"בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך"**, ואז נפתחו דלתות הבית.

ולכן... אין ייאוש בעולם כלל, ולא לשווא אחי חצבת, גם אם נראה שכן.

כי מן האבנים האלה ייבנה המקדש, בעזרת ה' יתברך.

שבת מבורכת.

השיעור מוקדש לעילוי נשמת כל הנופלים וכל הנרצחים, לרפואת כל הפצועים, לשמירה על כל החיילים, כוחות הביטחון, לומדי התורה ועם ישראל המתוק.

לרפואת: כמוהר"ר הרב מרדכי בן שרה מאשה שליט"א, הרב אריק אריה חיים בן יפה פלורנס, הרב חזקיהו דב הכהן בן שושנה שליט"א, יוסף בן אסתר.